

Jonck-  
herr  
Diderik  
Sonoy  
komt  
tot  
Meden-  
blik  
en  
voorts  
tot  
Enk-  
huysen  
om  
daer  
hy  
om-  
vangen  
werd  
als  
Luit-  
nant  
Gouver-  
neur  
van  
den  
Prince  
van  
Oran-  
gien.

Com-  
missie  
van  
den  
Prince  
van  
Oran-  
gien  
by  
Jonck-  
herr  
Diderik  
Sonoy.

den in byzheid / ook des Stads oopbaer en welbaert van de gemeenten altijd aen te sien en te sœcken / Weduwen / Wefen en miserabile personen in rechtbaerdige saken dooz te staen en beschermen / sonder aenschouwinge der personen / secreten te helen / noch om giften / gaben of eenigerhande saken / dooz vrienden of magen begeerte eenig onrecht te doen / en de voorsz Jacob Florisz is gecommittreert geweest tot Schout der selver Stede. Den 28 Mey is Jonckheer Diderik Sonoy van Wyrtzen metter haest op Embden gereist / en over nacht en dag reisende den 2 Juny dooz Medenblik gekomen binnen Enkhuisen / niet sonder groot ge- baer en perikel / want hy by na geraecht was in hat- den van sekere Walen / de welke gesonden waren om binnen Medenblik te leggen / dan den ingank was haer geweigert gebest: niettemin Sonoy ontquamt met roepen binnen Medenblik / en geraechte als voorsz tot Enkhuisen / daer hy vertonende sijne com- missie en brieven van den Prince van Orangien / in de welke hy hem seer recommandeert en prijft van sijne waarnigheit en trouwicheit / met groter blijdschap als Luitenant Gouverneur van den Prince ontfan- gen werd. De commissie die hy van den Prince heb- de / was luidende als volgt :

**W**ilhelm by der gratie Gods Prince van Orangien , Grave van Nassau , van Katzenellebogen , van Vyanden , van Dierz , van Buren , van Leerdamme , &c. Heere en Baron van Breda , van Dieft , van Grimber- gen , van Arlay , van Nozeroy , &c. Burg-grave van Antwerpen , en van Besançon , Stadhouder en Capitein Generael over Holland , Zeeland , West-vrieland en Utrecht . Allen den genen die desen jegenwoordige sien sullen salut . Also na vele grote en sware moeten , arbeit en onkosten die wy binnen etelike jaren her- waers sonder ophouden gedaen en genomen hebben , tot verlossinge van den Nederlanden met allen den goeden inwoonderen der selver ; uiter tiranney , ver- druckinge , en slavernye daer de Hertog van Alva de selve nu eenen tijd lank in-gehouden heeft en als noch houd ; en de selve te stellen in hare oude vryheden , rechten en privilegien ; het God Almachtig ten lesten belieft heeft in onsen handen te stellen de Steden van Enkhuisen , Medenblik , Hoorn , en ander in het Wa- terland leggende , van de welke mitsgaders van de in- woonderen der selver wy begerende de bewaernisse in goede eenigheit , ruste en vrede , en ook die te bescher- men voor alle overval en geweld der vreemdelingen , d'welk hen soude mogen geschieden ; hebben wy om diverse respecten notelijk gevonden aldacr te senden en te committeren eenigen perfoon van qualiteit en auto- riteit , en ook wel vertrouwt , om in onsen name en van onsent wegen te hebben het Gouvernement der selver Steden en des geheelen Waterlands voorsz : Waerom so is 't dat wy desen aengemerkte en om de grote experientie die wy hebben van de goede en son- derlinge affectie , die tot vorderinge en welvaren van de gemene Christelijke sake en onsen dienste van allen tijden is dragende de Edele onse lieve besondere Jon- ker Diderik Sonoy ; hebben wy hem gestelt , geordon- neert en gecommittreert ; stellen ; ordonneren en com- mitteren by desen onsen Lieutenant en Gouverneur van den voornoemden Steden Enkhuisen , Medenblik , en Hoorn , met voorts den anderen Steden en Vlecken in Waterland gelegen ; en met het gene des daer aen- kleeft , hem gevende volkomen macht ; autoriteit en speciaal bevel by desen den selven staet te hanteren en te bedienen , sich te gebruiken ter directie en regeringe van den affairen en saken der selver Steden en Water- lande aengaende , de hand daer aen te houden ver be- schermenisse , sekerheit en goede bewaernisse der sel- ver Steden en Landen met allen den inwoonderen van dier , en de selve te behoeden voor alle geweld en over- last , in administratie van goede justitie en politie , so vele mogelijk word en hy aldacr notelijk bevinden sal . Den krijgsluident aldacr in onse name zijnde of den ge- nen die wy aldacr noch sullen mogen senden , te hou- den in goede ordene en krijgs-discipline , sonder te ge-

dogen dat by henluiden of eenige van hen den ingese- tenen der voornoemder Steden eenig geweld of over- last geschiede ; dat by den voornoemden krijgsluident gedaen en gehouden worde so goede wachte als ter sel- ver Steden en Lands versekertheit sal bevonden wor- den te behoren . Gevende hem daer-en-boven noch macht en autoriteit om in elke der voorsz Steden te stellen een Luitenant gelijke macht hebbende als hy , en voorts noch te lichten alfulken getal van krijgsluident als hy tot versekeringe der selver Steden sal nodig be- vinden boven de gene die alrede daer in sullen mogen zijn , en generalijken te mogen doen al 't gene dat een- en goeden en getrouwen Luitenant en Gouverneur van Waterland en den Steden voorsz toestaet en be- hoort te doen , tot bewaernisse en goede versekertheit der selver en volgens de instructie die hy van ons heeft , houdende met ons goede correspondentie van alle nootakelijkheden en swarigheden die buiten of bin- nen den Waterlande soude mogen vallen en overko- men , om des te eer goeds tijds daer in te mogen ver- sien . Waer op en van hem wel en deugdelijk te quij- ten in den voorsz staet van Lieutenant en Gouverneur der selver Steden en Waterland , hy schuldig en gehou- den sal zijn den behoorlijken eed te doen in onsen han- den of van den genen die wy daer toe committeren en stellen sullen : verzoekende daerom aen den Burge- meesteren , Schepenen , Regeerders Borgeren en alle den anderen inwoonderen der voorsz Steden , ordon- nerende en bevelende allen en yegelijken onsen Over- sten , Capiteinen , soldaten en allen anderen in de voorsz Steden in onsen eed zijnde , dat sy aennemen en erkennen den voorsz Jonker Diderik Sonoy voor on- sen Luitenant en Gouverneur der selver , en voor sulck hem alle gehoorzaamheit bewijfen , hulp en bystand doen in alle 't gene hy volgens 't inhouden deser onser commissie , en de voor-genoemde instructie henlui- den bevelen sal ; gelijk onsen eigenen persone . En sul- len daer in onse belietten doen . Des 'dorkonde heb- ben wy desen met onsen name geteket , en onse se- creet-zegel daer beneffens doen drucken in Placcate . Gegeven tot Dillenburg 'op den twintigsten dag der maend van April , in den jare 1572 .

Dooz heeft hy vertoont sijn instructie hem by den Prince gegeven / luidende als volgt :

**I**nstructie van wegen mijns Heeren des Princen van Orangien / Grave van Nassau / &c. volgeits de- welke de Edele Jonker Diderik Sonoy schuldig sal zijn hem te reguleren / indien God de Heere de genade geeft / dat de Steden Enkhuisen / Medenblik , Hoorne en andere Steden en Vlecken in Waterland gelegen / ingenomen worden / waer ober sijne Pursteijke Ge- nade hem Sonoy als Luitenant en Gouverneur ge- stelt heeft .

(F. 273.)

**E**rstelijk sal de voorsz Jonker Diederik Sonoy na eluid sijner Commissie sijn best doen om allen en je- gelijken den ingesetenen der steden Enkhuisen , Me- denblik , Hoorne , en anderen Steden en Vlecken in Waterland gelegen te verlossen van de slavernye en ty- rannye , daer sy jegenwoordelijk in sijn , om die weder- om te brengen en te restitueren tot haren oudt vryhe- den , rechten , herkomsten , en privilegien .

In-  
structie  
by den  
Prince  
van Oran-  
gien  
aen  
Diderik  
Sonoy.

Item sal van stonden aen met alle neerstigheit de hand daer aen houden , op dat het woord Gods aldacr verkondigt en gepredikt worde . Mits ook toelatende het exercitie van Religie den selven woorde Gods con- form , indien de ingesetenen voorsz of eenige van dien 't selve begeren ; sonder nochtans te gedogen dat die van de Roomse Kerke eenig overlast gedaen worde , of ook dat sy belet worden in d'exercitie van haer lie- den Religie ter tijd en wijlen wy anders daer op sullen geordonneert hebben , of dat de noodwendigheit en snelligheit andersins mochte vorderen , na het advijs des Gouverneurs en Raed aldacr , doende de voorsz Sonoy midlertijd sijn devoirs op dat alle de voorsz ingesetenen 'tsamen in goede ruste en vrede leven , so na als moge- lijk word , niet lijdende eenige heimelijke vergaderin- ge 't sy by dage of nachte te geschieden .

Ten

Ten

Ten weiken sijne hy van stonden aen sal doen vergaderen die van der Wet en Raed aldaer, hen te kennen gevende tot welken einde hy aldaer van onsent wegen gekomen is, en dien volgens met die van der Wet en Raed voorz. t'samen adviserer al't gene sy tot ruste, welvaert en verfekertheid der voorz. steden sullen bevinden te behoren, makende tot dien sijne alfulke Edicten en ordonnantien als daer toe nodig sullen sijn, doende deselve ordonnantien wel scherpelijc onderhouden by executien van der poenen daer in verhaelt.

Sal neerstelijc toefien dat by sijne krijgsluiden goede scherpe wacht en wake gehouden, op dat hy van de vyanden niet verrascht en worde, of dat by den ingefetenen selts egene oproerigheid en geschiede.

Hy sal ook van stonden aen en alle dage met eenige hen des verstaende besichtigen en doen besichtigen alle de stercken van de voorz. Steden en Vlecken, en met allen vlijt en heerstigheid die versterken, en daer aen doen bouwen al't gene dat tot verfekertheid der selver werd dienende, so wy hem breder t' selve mondelinge verklaert hebben, waer toe hy de ingefetenen voorshreven en den Landluiden daer ontrent op vorderen sal.

Aengaende den genen die ter causen van de Religie, confederatie van den Edelluiden, presentatie van de requesten hier voortijden inden Nederlanden geschiet, of om eenige sake daer van dependende uit der voorshreven steden mogen vertrocken of ook gebannen sijn, sal hy laten wederom komen, stellende de selve in alle hare goeden, acten en gerechtigheid, hoe wel henluiden deselve mochten genomen of geconfisqueert en aen anderen gealieneert sijn.

En sal geenfins gedogen dat by sijne soldaten of andere eenige schade of overlast gedaen werde eenigen van de Ingefetenen voorz., t' sy van d'ene of d'andere Religie, of dat sy van de soldaten voorz., of anderen fouden geplundert of berooft worden, en willen wy fulke overtreders aen den lijve gestaft te worden, waer van de voorz. Jonker Sonoy sijne soldaten en allen anderen goede kondschap sal doen hebben.

En op dien hy te beter onse goede meninge mach volbrengen, sal hy allen den genen die in den voorz. steden in Wet of Raed sitten of eenige ander Staten of Officien hebben aldaer, daer in continueren, indien hy de selve tot deser sake gunstig en toegedaen vind, of andersfins de selve affetten en andere in hare plaetsen stellen, so hy tot beter verfekertheid der selver steden sal bevinden behorende.

Ten welken sijne hy van stonden aen de voorz. van de Wet, anderen Officiers, mitgaders die van de Ambachten, Gilden en Boederschappen elk besonder, en voorts allen den anderen ingefetenen der voorz. steden sal doen doen den eed hier na volgende, wel verstaende dat hy voor wederspannige rebellen en vyanden houden sal allen den genen die t' selve weigeren sullen, en voor sulx metten selven handelen, en sien dat sijns persoens verfekert sy; gelijk ook dien over de welke de gemeente klagende sijn dat zy haer trouweloos, bitter en quaedwillig getoont hebben tegens haren Vaderlande, de vryheden, privilegien en ingefetenen van dien en fulke van haren Staten en Officien af stellen.

*Dit sullen sy sweren:*

**D**at sy den Conink onder mijnen Heere den Prince trou en hult sijn sullen, voorts sijne Excellentie gehoorsaem in alle t' gene hy henluiden ordonneren en bevelen sal, dat tot vordering van den woerde Gods, dienste sijns Maj. tot welvaert, verlossinge en vryheid van den Landen, hare steden en van elk hunder in t' particulier word dienende, dat sy de vryheid en privilegien van de steden voorstaen sullen en t' welvaren van dien beneerstigen, dat sy in egeender manieren toelaten of gedogen sullen dat in t' prediken of de exercitie van t' warachtige woord Gods navolgende het Euangilium iemand hinder, letsel of storinge gedaen sal worden, so dat iemand in sijne conscientie ondersocht of ter causen van dien by Inquisitie of Plaaccaten vervolgt sal worden. En en sullen desgelijc die van de Religie der

Roomser Kerken geen hinder of letsel doen. En dat sy geen accoort of appoinctement maken sullen metten genen die daer van fouden mogen seggen last te hebben van den Conink, in wat maniere of onder wat conditie het sy, al waert ook so datmen hen privilegien en vryheden van den steden vermeerderen en de voorz. Religie permittieren en toelaten wilde, sonder expres consent van mijnen Heere den Prince van Orangien of den genen van sijnen adberenten die van hem daer toe geautoriseert sal wesen. Als mijn Heere de Prince voorz. noch sijne adherenten van hunder syden ook niet doen en sullen sonder consent van de steden.

Want sy hen verfekert houden mogten dat gelijke geloften hen geenfins gehouden en sullen worden, als voortijds wel gebleken is by d'accoord van de predicatien en voorts by t' verbond, d'welk de Conink metten Paus jegens de Religie gemaekt heeft.

Item den voorz. eed in der manieren boven verhaelt gedaen sijnde, sal hy Sonoy aen den Magistraet verfoeken dat sy van stonden aen aen den anderen naestleggende steden schrijven om hem hier ook toe te verwecken.

Sal van gelijken aen die vande Wet voorz. verfoeken dat sy ook aen syne Excell. schrijven, als te weten dat sy al dit van sijn Excell. selts sijn begerende.

Ingelijcs sal hy hem informeren wat vreeddelingen in den voorz. steden sijn, en of daer eenige onwillige of wederspannige sijn t' sy geestelijke of weerlijke, van de welke hy alle hare goeden sal doen arresteren, en sequestreren, sonder voorts die te roeren tot dat hy breder ordonnantie daer af heeft van sijne Excell.

Sal voorts by die van de Wet Recht en Justicie doen administreren in den voorz. steden na oude costume en volgens den rechten en privilegien van dier.

Sal ook geen Predicant t' sy van wat Religie hy sy tot het ampt der predicatie provisionelijc mogen komen of eenige Sermoen voorts aen doen, het waer ook dat hy voormaels gepredikt en het ampt bedient hadde of niet, sonder hem eerstelijc de Overigheid en die vande Wet te vertonen.

Sal ook de voorz. Jonker Sonoy terstond als hy inde steden gekomen sal sijn alle hulp en assistentie doen onsen gecommiteerden, dien wy schicken sullen om te inventarisen en doen bewaren met Notaris en getuigen die van den rechte aldaer genomen sullen worden alle meublen; t' sy geld, goud, silver gemaekt, ongmaekt, gewijt of gefacreert of ongefacreert van Kerken, Cloosteren of diergelijke andere Capellen, gelijc ook ter presentatie van alfulke getuigen hulp en assistentie doen onsen gecommiteerden, die alle inkomsten van accyfen, tollen, domeinen, tienden en alle andere diergelijke gerechtigheden der Coninklijke Maj. toestaende Inventarisen, de Boeken van de Rentmeesters of ontfangers na hen nemen, met alle het goed datter is ontfangen of ontfangen sal mogen worden, en totten ontfangen van dien stellen alfulken persoon of personen, als hy by advyse van die van der Wet en andere daer toe nut en bequaem vinden sal. Ter tijd en wijlen mijn Heere de Prince andersfins daer in sal hebben versien. Aldus gedaen by sijne Furstelijke Genade en onder sijne Furstelijke Genade hand en secreet segel daer beneffens gedrukt. Tot Dillenbug opten 20 dach der maend van April in den jare ons Heeren 1572, Onder te kent met sijne Furstelijke Genade hand *Guillaume de Nassau*, hebbende een opgedrukt root Wassen Segel.

**D**e booschreben Sonoy nu ontfangen wesende / heeft begonnen alle dingen der selver Stad in goeder ordonnantie te brengen. Hy heeft de Stad in vier Quartieren geordineert / t' eerste quartier van het Stedehuis af nae t' Doozt toe / ende van daer om van t' Doozt toe de Kerckstrate toe / d'ander quartier van t' Stedehuis af na den Zuiden toe / dat om langs de lege Havelstreek tot de Kerckstrate toe / het derde quartier de Zuid-zijde van de Westerstrate met dat daer Zuidwaert aenkeest / en t' vierde quartier de Noordzijde van de Westerstrate met dat daer Noordwaert aenkeest. Hy heeft seer goede macht doen